సంక్షేపరామాయణము

శ్రీ

సంక్షేపరామాయణము.

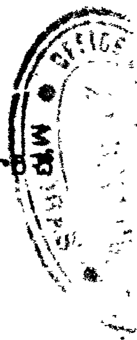
ఆవటపల్లె చినశ్రీరాములుచే

రచియింపఁబడి

ఏలూరు కాపురస్థులు

బ్రి॥ కొత్తపల్లి సుందరరామయ్యగారిచే

సవరింపఁబడియె.

మొదటికూర్పు 1000 ప్రతులు.

ఏలూరు

రామమోహన ముద్రాక్షరశాల న్ముద్రితము.

1915.

శ్రీ

సంక్షేప రామాయణము.

ఆవటపల్లె చినశ్రీరాములుచే

రచియింపఁబడి

ఏలూరు కాపురస్థులు
బ్రహ్మశ్రీ కొత్తపల్లి సుందరరామయ్యగారిచే
సవరింపఁబడియె.

మొదటికూర్పు 1000 ప్రతులు.

ఏలూరు

రామమోహన ముద్రాక్షరశాల న్ముద్రితము.

1915.

 వె. 0—2—0

శ్రీరస్తు.

శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణేనమః

పీఠిక.

ఆర్యులారా!

శ్రీహరినామ సంకీర్తనచేగాని యిక్కలికాలంబున ముక్తి లభించుట కష్టతరమని మనమందఱమెఱిఁగిన సంగతియే! అందువిషయమయి భగవంతుని యొక్క పుణ్యగుణానుభవము గల శ్రీమద్రామాయణ, భారత, భాగవతాది గ్రంథరాజంబు లనేకములు మహామహులగు కవిశిఖామణులచే విరచింపఁబడి యున్నవి. అందులో ముఖ్యము

౧ శ్రీమద్రామాయణములోని శ్రీరఘురాముని పావనచరిత్ర మెల్లర
కును విశదమే. రామయను శబ్దములోని రకారము నారాయణా
యను మంత్రమునుండియు మకారము నమశ్శివాయ యను మంత్రము
నుండియు గైకొనబడినవని పెద్దలుచెప్పుదురు. ఇందువలన నిది సర్వ
సమత్వమును చాటుచున్నదని మనమెఱుంగగలము. కావున నందఱు
ను సభక్తిపూర్వకముగ నీనామముచ్చరింపఁ దగునుగదా? శ్లో॥ రకా
రోచ్చారణామాత్రేణముఖం నిర్యాతిపాతకం। పునఃప్రవేశసందేహ మకా
రస్సత్కవాటవత్ ॥,, అను నిర్ధారణ ప్రకారము మనరామనామ స్మరణ
మువలన సర్వపాపములనుండి విముక్తులమగుటయు,, సర్వసమత్వం
బగు భక్తి కుదురుటయునుగాక పూర్వము మనదేశమునకు రాజయి
యుండి అనేకవేల సంవత్సరములు ధర్మముగాఁ బాలించి రాఘపాది దు

ష్టులనుండి మవలను [illegible] లమహోపకారము [illegible]నర్చినవాఁడ

గాంభునందన

గుఁటచే రాజశ్రీ యయ్యెగలవార మగుదుమనుటలో [illegible] శయో క్తి యే మియ్యనుండఁజాలదు. ఈ పున నాశక్తులందిని సర్వనుగుణాభిరాముఁ డగు శ్రీరఘురాముని పావనచరిత్రమును క్లుప్తముగా గ్రహించి సంక్షేప రామాయణమను పేరనిచిన్ని [illegible]త్రమును రచించితిని. నేను కావ్యాలంకారాది మహోత్కృష్ట గ్రంథములం జదివి విశేష పాండిత్యమును సంపాదించినవాఁడను కాకపోవుటచే అనేకములయిన తప్పులిందుగలిగిన గలుగవచ్చును. కాన విద్వజ్జనులందఱు క్షీరనీరంబులఁ వేఱుపఱుపఁజాలు మరాళరాజంబులమాడ్కి నావలనం గల్గులోపంబుల మన్నించి [illegible]ప్పులనే గ్రహించి నన్ను కృతకృత్యుఁజేయఁ బ్రార్థించుచున్నాడను

శా. శ్రీరాముం సుగుణాభిరాము జగతిన్ సేవింపఁగాఁగల్గుసు
ప్రారంభంబయియొప్ప నేకవిధులన్ బాధంబులన్ బాయునా
కారుణ్యాంబుధి మీకు నిచ్చుశుభముల్ కైదండతానిచ్చుద
ప్పారావారమునందు వెల్గు విమలావాసంబు నిక్కంబుగాన్.

శా. వేరేచింతల లోన మీకుఁదగునా వేవేగ వద్యాత్మ నిం
పారావారగభీరునిన్ పరమునా వైకుంఠ సంవాసునిన్
నారాకారనిరంజనున్ విమలునిన్ మాన్యున్ జగద్వంద్యునిన్
శ్రీరాముం దశకంఠగర్వహరణున్ సేవింపుఁడీభక్తితోన్.

ఏలూరు } గౌరుఁగారి
1—8—15 }

ఇట్లు ... విధేయుఁడు,
... చిన॥ శ్రీరాములు.

చ. కనకమృగంబునందముగఁ గన్గొని జానకి దానిఁ గోరఁగా
వనజదళాక్షుఁడంతఁ దన వత్నికిఁ లక్ష్మణుఁ గావువెట్టఁ దా
వెనుకొని యేగి యేగి తగ వెక్కసమందుచు దానినేసినన్
ఘనముగ లక్ష్మణా యనుచుఁ గాసిలిచచ్చెను శ్రీరమాధవా. 34

ఉ. జానకి లక్ష్మణా యనెడు శబ్దముఁ దావిని భీతిఁ జెందుచుం
గావనమందు భూవిభునిఁ గావుమటంచును వేగ లక్ష్మణున్
మావిశఁబంప రావణుఁడు మౌనిగ వేసము దాల్చి వచ్చియా
మానవనాథురాణిఁ గొని మాటుగ నేగెను శ్రీరమాధవా. 35

చ. దనుజుఁడు గొంచుఁబోవ సతతంబును చింతిలి వేగ నార్చినన్
విని యుజటాయువప్పుడగు విక్రమలీలను దాఁకె రావణున్
మనమున నొచ్చి యాతఁడును బక్షములం దెగనేసి లంకకుం
జనుతరి వానరోత్తముల జానకి చూచెను శ్రీరమాధవా. 36

చ. కనుఁగొని చీరకొంగునను గట్టినభూషణజాలమెల్లనా
వనచరులెల్లఁజూడఁగను వైచెను రక్కసుఁడంతలంకకుం
జనితనతోఁటలోన నొక చక్కి సీతనుడించి తోడుగా
దనుజులఁగాపు వెట్టె తన దారిని నేగెను శ్రీరమాధవా. 37

ఉ. ఆ త్తఱి రాముఁడావనము నందున లేడిఁ జంపివచ్చుచుం
డ త్తరపాటునొందు తన తమ్ముని గాంచియు దేల లక్ష్మణా!
చిత్తము విభ్రమించె నొకొ చేడ్పడ నుంచితె నాతి నొంటిగా
మ త్తిలినట్టి రక్కసులు మానినినే మొనరించితంచనా
బత్తిని కాన్పసీత యటుఁ బల్కినపల్కులు శ్రీరమాధవా. 38

ఉ. తమ్మునిమాటవించుమదిఁ దార్కొనుమశోకము నాపుకొంచుఁ
బమ్మెరవోవు డెందమునఁ బర్ణకుటీరపునాల్గుదిక్కులం
గమ్మెడు నాసఁ జూచి తన రాణినిఁ గానమిఁ జిన్నవోయి నీ
మమ్మునదక్షిణాంబునకు నాగ్రము వెట్టిరి శ్రీరమాధవా.

సీ. తగదక్షిణంబుగాఁ దరలిపో యెడువేళ 39
దారినిఁ గాంచియు దార మతిని
ఘనుజటాయువను గ త్త బప్రాపితదేహు
బ..ం మునిగుఁ ప్రశస్తినియతుఁ
గన్గొని రాక్షస కార్యంబుగా నెంచి
కార్ముక మెత్తంగఁ గడఁగునపుడు
నీతం విమిత్రుండ నేనిట్టు తెలిసి
రావణుతోఁ బోరి రణమునందు

గీ. ననుచు నా గాధనంతయు నతఁడు దెలిపి
వేగసురవాటి కేగంగ వినుతిఁ జేసి
యగ్నిసంస్కారవిధులెల్ల నాదరమున
చేసిరప్పుడు శీఘ్రంబ శ్రీరమేశ. 40

చ. ఘనముగనగ్నిసంస్కరణ కార్యములెల్లను దీర్చి పోవుచోఁ
గనియటఁజిత్రభావమునఁ గారియపెట్టఁ గబంధుఁద్రుంచియా
వనమునవేగి యోగి యొక పట్టున నాశబరిం గనెందగన్
వినయముతోడ పూజలను వేడుకనందియు శ్రీరమాధవా. 41

సీ. అరయంగఁదమకార్య సరణినంతయుఁజెల్ప
మాన్యతిశబరియు మహిమపొగడి
కపికులశ్రేష్ఠుండు నవకృతిసేయుండు
సుగ్రీవుఁడనువాఁడు సువ్రతుండు
నాతనితోమీర లాదరస్నేహంబు
సేయుఁడుమీకెల్ల శ్రేయమెసఁగు
వేవేగఁబొండని వేడుకసేయంగఁ
గదలిరియిరువురు గారవమున,

గీ. ఇటులవీరలుశబరిని వింపుచెలఁగ
వీడుకొలిపియుసుగ్రీవు వీటికరుగఁ
గాంక్షఁజనిచనియొకచోటఁ గాంచిపంపఁ
జేరువఁబోవుచుండఁగ శ్రీరమేశ. 42

ఉ. రామునిలక్ష్మణుంగనియు రాజిలుభీతిని సూర్యసూనుఁడుర్
నామమెఱుంగఁగోరితగు నమ్రతఁ బావనిఁ బంపనాతఁడుర్
నీమముతోడ మ్రొక్కితవ నేర్పున మీరెవరయ్య రాకకిం
కేమికతంబా? తెల్పుఁడన నేర్పడనిట్లను శ్రీరమాధవా. 43

ఉ. ఆరయలక్ష్మణుండుదగ నచ్చట మ్రొక్కెడువాయుసూనునిర్
గారవమొప్పఁజూచి తమ గాథలనన్నిటఁ దెల్ప నాతఁడుం
గూరిమివానరేశుఁగని గొబ్బునఁగూర్చఁగ రాము స్నేహముర్
వారకతోడితెచ్చిచెస వాంఛితరీతిని శ్రీరమాధవా. 44

ఉ. వచ్చియువందనంబునిడి వానినిఁజంపఁగనాత్మనెంచు దుర్
మచ్చరవిహాతుఁగోర్కి నతి మన్ననఁ దెల్పుచు సీతమున్న దాఁ
జెచ్చెఱవీడువస్త్రతతిఁ జేతికివిచ్చెనరాముఁడంతటం
బొచ్చెములేక మూర్ఛిలియుఁ బోడిమిమేల్కని యర్కసూతిక
ట్లచ్చపుఁబ్రేమతో నభయ హస్తము నిచ్చెను శ్రీరమాధవా. 45

చ. ఇటులఁబ్రమాణవాక్యములఁ జెప్పితసిద్ధినిబొంది యినస్వా
చ్చటనగఖేదినూనఁ దగు ఝూంకృతిమానకనిపోరరాముఁడుం
దటుకున నొక్క బాణమునఁ దద్దయునేసియువాలినిల్లఁగం
బటుబలశాలి నర్కసుతుఁ బట్టముఁగట్టెను శ్రీరమాధవా. 46

ఉ. అర్కజురాజ్యమేలఁగను నంగదునిన్ యువరాజుఁగాఁగనా
మర్కటరాజధానిఁదగ మంగళమొప్పఁగ నిల్పి వేగమే
కర్కశమాల్యవంతమున గాఢతవర్షము లేగునంతకా
యర్కకులేశులుండిరట యావసినొందక శ్రీరమాధవా. 47

చ. కినుకొని వానరేగుటయు గారవమొప్పఁగ సైన్యసంఘముల్
బనివిని వేగఁబుచ్చుమని పల్కిఁ జెప్పియునంపఁదమ్ముఁడా
వనపుదొలంగ నర్కసుతుఁ డంతటవచ్చియు లెక్కలేనియా
వనచరసేనఁ గొంచునొక ప్రక్కనునిల్చెను శ్రీరమాధవా. 48

చ. తననిజపత్ని సీత వెదకం దాళ్ళనిమైందుఁ దూర్పుదిక్కుకున్
ఘనునిసుషేణుఁబశ్చిమము గాఁదగఁబంచియు నాంజనేయున
యవఘగుణాఢ్యు దక్షిణము నంగదునిచ్చియు వేగమేగిరో
వనచరవీర జానకిని వారక గన్గొని శీఘ్రరత్నముం
జనువునదెమ్మటంచుఁ దగఁ జయ్యనఁబుచ్చెను శ్రీరమాధవ 49

సీ. హనుమంతుఁ డంతట హర్షంబునఁ జెలంగి
శ్రీరామదేవుండు సెలవొసంగఁ
వానరబలములు బల్లరువొగడంగ
నంగదాదులువెం నరుగుదేర

వనపట్టణంబుల వదలక వెదకియు
పాదపనగగిరులను సరసియరసి
కరిసింహశార్దూల ఘనఘోరమృగముల
కాకరమైయొప్పు నడవిలోనఁ

గీ. జనుచునొకచక్కఁ గాంచిరి శైలరాజ
మనఁగనొప్పారు నమ్మహేంద్రాద్రిపైని
పక్షికులరాజసంపాతి పరఁగఁ జెప్పె
సీతరావణు పోకడల్ శ్రీరమేశ. 50

చ. వనచరవీరులెల్లరును వారధిదాటఁగలేక మారుతిం
గనుఁగొని నీవుదక్క మఱి గబ్బులఁ కెవ్వరు చూడనబ్ధిని
జనిగొనిదాటిలంకకును బల్మినిఁ బోవఁగ నన్నుబ్బియా
ఘనుఁడగిరీశ జవంబునను గన్నన నింగికి శ్రీరమాధవా. 51

ఉ. పావని యేగి యేగి తగఁ బంతము మీఱఁగ నబ్ధి దాటియా
దేవవిరోధిపట్టణపు తేజముఁ గాంచియుఁ బ్రొద్దు గ్రుంకఁగా
లావువఁ దగ్గి సూక్ష్ముఁడయి లంకనుఁ జొచ్చియు నెల్లచోటులన్
రావణు రాణివాసమును రాజిలఁ జూచియు శ్రీరమాధవా 25

ఉ. సీతను గావఁ జాలమినిఁ జింతిలి గోపుర మెక్కి యాతఁడ
త్యాతతరోషవేగమున నంతట నారయఁ గాంచె నొక్కచోఁ
బూతను సర్వలోకములు మన్ననఁ బ్రోచెడు రాము దేవినిన్
భీతమయున్ నరాంతకుల భృత్యులమధ్యను శ్రీరమాధవా. 53

ఉ. జానకిఁ గాంచి గోపురముఁ జయ్యన డిగ్గియుఁ దోఁట కేగియా
మానవనాథు రాణికడ మ్రాన్యతశింశుపవృక్ష మెక్కుచుం
గానఁగ వచ్చె రావణుఁడు కామము హెచ్చఁగ రాక్షసాళితో
భానునిదీప్తిఁ బోల్చు సుర భామలు గొల్వఁగ శ్రీరమాధవా. 54

ఉ. వచ్చియుసీతఁగాంచియును బల్కఁగఁదానటువంటి మాటలన్
హెచ్చినమన్మథార్తినతి హేళనఁ జేయఁగఁ గాంచి యామెయున్
మచ్చికఁ బలికితులను మన్ననఁ దెల్పినఁ దెల్వి లేక దా
నచ్చపలాక్షి నేయఁగను నాత్మమునొందగఁ శ్రీరమాధవా. 55

ఉ. దేవినిలంకమార్గానను దేవవిరోధినిఁగాంచి భృత్యులన్
దేవయిదేల నాతినిటు దేజ మడంగఁగఁ దుంపవచ్చునే
నీవికఁ మానుమన్నవిని నిర్బుగఁ పూర్వగ రెండుమాసముల్
రావణుఁడిచ్చిగద్యగను రంజిలుచేగను శ్రీరమాధవా. 56

ఉ. ధీరత నాము దేవిఁగని దేవవిరోధి నిజా ప్తనయా
నారులనేకరీతులను నమ్మికముల్ దగఁ జెప్పిని దనుం
గూరుచుచుండ నాత్రిజట గొబ్బున మేల్కని యింతులెల్లఁ దక్
జేరఁగఁ గాంచినట్టి కలఁ జెప్పఁగ నిట్లనె శ్రీరమాధవా. 57

ఉ. రాముఁడు శరలంక మన రావణుఁ బంప ధరాత్మజాతనున్
సేమ మెలర్పఁ గాంచి జనకజ చెచ్చెరఁ గంటిని స్వామి నంతటన్
నీమెయె రాణిగాఁ గలదిఁ జెప్పుడుతప్పకఁ గొల్వుడంచనన్
లేములు నిద్రఁ గాంచెఁ దగు లిప్పను బోవఁగ శ్రీరమాధవా. 58

ఉ. అంతట వాయుసూనుఁడును నంగుళిముద్ర నొసంగి మ్రొక్కుచున్
మంతయుఁ దప్పకుండవట జొత్తిలు కార్యము లెల్లఁ దెల్పి తా
వంతలు దీర నామెకడ వారకఁ గొంచును శీర్షరత్నముం
బంతము మీఱ రక్కసులఁ బల్మరుఁ జంపఁగ శ్రీరమాధవా. 59

చ. ఇదివిని రావణుండునతి యేపునఁ బొల్చెడు రాక్షసాళినిన్
మదిగరువంబుఁ జొన్ని తగఁ బంచిన వాటరి బంట్ల నెల్లరన్
మదమణఁగంగఁ జేయఁగని మార్కొని బల్మిని మేఘనాదుఁడుం
గదియఁగవచ్చి బ్రాహ్మమనఁ గాఁదగు నస్త్రము నేసి కట్టియున్
ముదమునఁ గొంచుఁ బోయెఁగను మోదపడునంతన శ్రీరమాధవా.

కావునమీరేగి కాంతతో సంగడ
పావని మొదలైన బల్లిదులకు
మాయాక్షసితిఁ గించి మరలింపుఁ డెంచన
నీవార్త కావరు లేర్పరింపఁ
గీ. కదలివచ్చియుఁ గాల్పాని క్రమముతోడ
రామలక్ష్మణ సూర్యజ ప్రముఖులకును
వందనము సేసి తాఁ బోయి వచ్చినట్టి
విధముఁ దెల్పుచు రత్నంబు వేడ్క నిచ్చు
సేయనప్పుడు యిచ్చెను శ్రీరమేశ. 65
ఉ. రాముఁడు శేఖరత్నమును రంజిల నక్కునఁ జేర్చియర్కజుం
వేమరు గాంచి సైన్యములఁ వేడ్కను దెల్పుఁడి లంక కేగఁగన్
సోమనిభాస్యయుం చనిన సూనులఁ బల్విర వేనవేలుగన్
శేముషితోడఁ గూర్చెఁ గడు శ్రేష్ఠతయొప్పఁగ శ్రీరమాధవా. 66

చ. వనచరసైన్యమెల్లెడను వారకగొల్వఁగ మాల్యవంతమున్
ఘనముగవీడి వారినిధి గమ్మికి వేడ్కను జేరియర్కజుం
గనుఁగొని వేగవారధిఁ గట్టఁగ బర్వత వృక్షజాలముల్
మనసిజరూప తెమ్మనిన మన్ననమర్కటులెల్లయత్నముల్
బనివిని చేయుచుండఁగని పల్కుఁడెంతిలి శ్రీరమాధవా. 67

సీ. రావణుడంతట రావించిమంత్రుల
వారలతోనను వరలు మదిని
జూచితిరే కోరి చోద్యముల్ ప్రసరించె
వాఁడేగి యచ్చటి వార్తఁ బలుక
నదివినిరాముండు నాగ్రహమందియుఁ
గీడేమిసేయునో కొరలిమదిని
అనిచింతనొందంగ నాతసితమ్ముండు
నన్నకుఁ బ్రణమిల్లి యధిపవించె

మర్కటులందఱు మఱియుసహాయములు
గజబృందమంతయు గానీ తెండ

గీ. నిట్టియవశకునములెల్ల నెలమిఁదోఁచెఁ
గానసీతను వేగంబ ఘనముగాను
రామునకునిచ్చి మొక్కుమా రాజమిగులఁ
గరుణరక్షించుచున్నవాఁ గంటగించి
చేరవంతిపురంబును శ్రీరమేశ. 63

చ. మురుచటిపూటఁ దమ్ములును మంత్రులునందఱుఁ గూడి సఖ్యలం
దరమరలేకయుండఁదగ నన్నువుగాంచి విభీషణుండు నా
మరిమరి రాముపత్నినతి మన్ననవిమ్మనఁ గోపమందిరీ
వరయఁగ శత్రుపక్షమునఁ బల్కుచునుంటివిగానఁ బొమ్మనన్
వెరచియుఁదల్లియాజ్ఞఁ గొని వేగమువచ్చెడి శ్రీరమాధవా. 69

(3)

సీ. రామునిఁగనునాస రంజిల్లఁ బరతెంచి
యాకాశవీధిని నద్భుతముగ
శరణుశరణువన్న జంపక గావుమో
రామరామయనెడు రవమువినియు
నర్కజుఁడంతట నమ్మికైరామతోఁ
దడయకు రావణు తమ్ముఁడతఁడు
చంపంగనాజ్ఞను జయ్యనసాఁగుమ
టంచనరాముండు హర్షమునను
శత్రునినైనను శరణన్నవిడుచుట
నృపతులకగును రప్పింపుఁడనుచుఁ

గీ. బల్కఁగ విభీషణుందెచ్చి భయముఁదీర్చి
యెల్లవిధముల నంతయుఁ గల్లలేక
తెల్పనంతసమందియుఁ దేజమెసఁగ

వారధినిగట్టి వానర వరులనెల్లఁ
జేర్పఁగాఁబంచెవప్పుడ శ్రీరమేశ. 70

ఉ. వానరులెల్ల వారధిని వారకకట్టఁగ నాసముద్రుఁడున్
మానసమందు మెచ్చియతి మన్ననఁబొంగఁగ రాముఁడీక్షచేఁ
బూనిక బాణమేసినను బోడిమిదప్పఁగ నచ్చినమ్ముఁడై
కానుకలిచ్చిదాటఁగను గారవమొప్పఁగ సమ్మతించి తా
నానతినొంది యేగెఁదన యంబుధిలోనికి శ్రీరమాధవా 71

సీ. ఆవతినొందియు నంబుధిఁగట్టంగ
రాలెన్నివైచినఁ దేలకున్న
రత్నాకరునిఁ గాంచి రాముండు కారణం
బేమనఁజెప్పెను నెలమిమిగుల
రావణుపంపున రాలెల్లఁ జేవలు
మిం[illegible]గావున మేదినీశ!

నలుఁడు చేపట్టిన నిలుచు నటంచన
సర్వజునాజ్ఞనా మర్కటుండు
నానరఁగాబంధింప నుదధిపై వేగంబ
కపులెల్ల నుత్సాహ కలితులగుచు

గీ. సంద్రమును దాటి లంకకుఁ జనియునచట
లగ్గుఁనుజొచ్చి వారల నుగ్గుసేయ
విన్నవించినఁ దోత్తోడ వివిధగతులఁ
జెలఁగి వెక్కసమందుచు శ్రీరమేశ! 72

ఉ. రావణుఁడంతఁ బ్రుద్ధ్వివడి రాక్షసవీరులఁ బంపువారలున్
లావున వావరావళిని లక్ష్యముసేయక తాకె రాముఁడుం
జేవదలిర్ప నందఱినిఁ జెచ్చెఱ బాణములేసి చంపఁగన్
జావద మొప్పఁబాఱిరట చ నేఁదెల్పఁగ శ్రీరమాధవా. 73

సీ. వీరలు వర్వికి వేగరావణుఁ గాంచి
పాటిల్లఁ దెల్పఁగ భయముఁ బొంది
కుంభకర్ణునిఁ బంపఁ గుటిలత వానర
తతి నెల్లఁ మ్రింగినఁ దర్పమునఁగఁ
గాఁకుత్స్థుఁ డలిగి తాఁ గాస్త్రకమెక్కిడి
హేసియుఁ జంపిన నెలమి వినియుఁ
నిం.దజిత్తును బుచ్చ నేర్పదనాతండు
వీకతోఁ బోరుచు వెక్కసమున

గీ. విమల బహ్మాస్త్రమున గొట్టి విపులమతిని
కిరినందనుఁ డవైచి విమతి సేయ
శాంతమును బొంది రాక్షస చక్రవర్తి
చేరి చెప్పెను వేడ్కను శ్రీరమేశ. 74

సీ. బ్రహ్మాస్త్రమునఁ దస్సి పడియున్న సేనల
నటుగాంచి మతియోఁదా నాదరమున
జాంబవంతుండను జయ్యనహనుమంతు
ద్రోణాద్రికేగి సు దోర్బలమున
సంజీవిఁ దెమ్మిక సైన్యంబుఁ గాపాడ
రాఘవప్రీతిగా రయము మీఱ
నీమాటలన్నియు నేర్పడ నాతండు
నౌషధంబులఁ దెచ్చి యభయ మొసఁగ
రాముండు రంజిల్లె రాక్షసుల్ బెగడొంది
రావణుతోఁ జెప్ప రగిలి మదిని

గీ. కుంభుఁడాదిగాఁ గల్గెడి కూర్మిభటులఁ
బంపవారిని నుగ్గాడుపల్కు వినియు

నధిపునాజ్ఞను మకరాక్షుఁడపుడు వేగఁ
బోరవచ్చెను రామునితో శ్రీరమేశ. 75

చ. ఇటుదగవచ్చు దైత్యుఁగని యార్యను శ్రీరఘురాముఁడంతటం
బటువిశిఖంబు లేసితను బల్వురు దేవతలెల్లమెచ్చఁగన్
దిటవగునగ్నిబాణమునఁ దేజమెలర్పఁగ వానికంఠమున్
దటుకునఁద్రుంచె రావణుఁడు ధైర్యమువీడఁగ శ్రీరమాధవా. 76

ఉ. రావణునాజ్ఞనొందిగగ రాజితమైనరథంబునెక్కియుం
భావనుఁజూచుఁగృత్తినతి భక్తిని వేఁడివరంబునందితాఁ
కేవదలిర్పనంతటను జీకటిసేయుచు మేఘనాదుఁడున్
గావరమొప్ప బాణములు గ్రిన్ననఁ బుచ్చినరాముఁడల్కతోఁ
గేవలమారుతాస్త్రమును గేరుచునేయఁగ శ్రీరమాధవా. 77

ఉ. రామునిచేతిబాణమున రాక్షసమాయలుదగ్ధమైనఁదా
భూమికిఁద్రిగిలక్ష్మణుఁడు భూరిపరాక్రమ మొప్పఁదాకినన్

నీమముతోడనాతఁడును నేర్పునఁజేసెనుమూర్ఛనొందఁగా
వేమఱుఁగల్గుకోపమున వెక్కసమందుచుశ్రీరమాధవా. 78

గీ. మూర్ఛఁదెలిసియుశీఘ్రుంబె మూర్ఖగతిని
లక్ష్మణునివక్షమునఁజేసె లక్ష్యమమరం
మూఁడుబాణంబు లేర్పడ ముందుగతిని
జేరుదారినిగానక శ్రీరమేశ. 79

చ. కనలుచు లక్ష్మణుండు నిజ కాయమునెక్కుడియాడి రక్తసుర్
ఘనభుజగాస్త్రమేసితలఁ గక్కునఁద్రుంచియు దేవసంఘముల్
దనుబొగడంగ దైత్యకుల దండన దక్షుని రామచంద్రునిన్
గనుఁగొని మ్రొక్కిదీనవలు గాంచెను పెక్కుగ శ్రీరమాధవా. 80

చ. తనయుని చావుచారులును దగ్గఱఁ దెల్పిన రావణుండుతా
ననయముఁజింతనొందుచు నిజాప్తులు భృత్యులుఁగొల్వ నున్నతిన్

ఘనమగు వాజిబృందమును గట్టిన స్యందనమెక్కి కోపియై
యనినలువంగ వచ్చిన సురాంతకు మార్కొనె శ్రీరమాధవా. 81

చ. వనచరులంత దైత్యులను వారక మోదుచు వృక్షజాలముల్
ఘనతరపర్వతంబులును గాసిలనై చుచుఁ బోరఁజూచినాఁ
గనలుచు బాణసంఘములు గాఢముగాఁబడి దాఁకనేయనా
యని వెలువనవ్విభీషణుఁడు నన్నను మార్కొనె శ్రీరమాధవా. 82

ఉ. తమ్మునిపైని రోషమునఁ దానవనాథుఁడు నారసంబులఁ
గొమ్మనినాటనేయఁగని మాధవ లక్ష్మణుఁడంత నడ్డమై
యమ్ములనేకముల్ పరుప నాగ్రహమందియు మూర్ఛనొందఁడి
మమ్మును శక్తిబాణమును బట్టఁగఁబుచ్చెను శ్రీరమాధవా. 83

సీ. రామచంద్రుండంత రాక్షసు నదిరించి
శీవంబుగాఁ బోరి తెగఁగొట్టఁ

దనరమ్ముఁజూచి రావనయంబుఁ జెంతిల్ల
ఘనుఁడు సుషేణుండు క్రమము దెలుప
సంజీవిఁ దెప్పింప జయ్యాన హనుమంతు
దీవించి పంపినఁ దేజ మెసఁగ
గగనవీధికి నేగి కాలనేమినిఁ జంపి
మొసలిని దేవతా యుగ్గఁ జేసి
ద్రోణాద్రి కేగియు దోర్బల మొప్పంగ
గంధర్వగణముల గర్వమణఁచి

గీ. కొంతనరచేతఁ గట్టియుఁ గొంచు రాగఁ
గలకు భయమందు భరతునిఁ గాంచి మదిని
సందియము నొంది తుదకు ని జంబెఱింగి
మాల్యవంతునిమధ్యనే మడియఁగొట్టి
చేరె రాముని సన్నిధి శ్రీరమేశ. 84

ఉ. వచ్చినవాని నుదగఁ బ్రస్తుదీవన లిచ్చి మెచ్చి తా
మచ్చికనా సుషేణుఁ గని మన్ననఁ దమ్ముని దేర్పఁ బంచినం
బొచ్చెము లేక మందులను బొల్పుగ నిచ్చినఁ బ్రాణవాయువుల్
వచ్చె నవచ్చి లక్ష్మణుని జీవితుఁ జేసెను శ్రీరమాధవా. 85

ఉ. వానరులెల్ల సంతసము వారక నొందఁగ లక్ష్మణుండు తా
మానవనాథుఁ జేరి యతి మన్ననఁ మ్రొక్కినఁ గౌఁగిలించి యా
భానుసముప్రభావిమలుఁ బావని మెచ్చుచు ద్రోణశైలముం
మానుగఁ గొంచుఁ బొమ్మనిన మాత్రనె మారుతఁడు శ్రీరమాధవా. 86

చ. ఘనమగు నగ్గిరీంద్రమును గాడుపుసూనుఁడు లీలఁ గొంచుఁ దా
ననయము బొంగి కేలనిడి యర్కజుఁ డాదిగ వానరోత్తముల్
దనుఁ బొగడంగఁ బర్విడియు దర్పయుతుండయి మున్ను దెచ్చుచో
టనయము నుంచి వచ్చె నతఁ డెంతబలిష్ఠుఁడొ శ్రీరమాధవా. 87

ఉ. రావణుఁ డింటికిం జని యా రాజులు నస్త్రరథాశ్వసంఘముల్
శేవదలిర్పఁగాఁ గలుగఁ జెచ్చెఱ హోమము సేయఁ గాంచి నా
భూవిభుఁ డంప వానరులు పోడిమి విఘ్నము నెల్లఁ జేసి తా
మావిధి నైన ర్జదగ్ర భ మింపఁగ నొప్పక వాని భార్యను
వేవురఁ జూడ ముంగలకు వేడ్కను దెచ్చిన శ్రీరమాధవా ౮౮

చ. మగనినిఁ గాంచి యామె తన మానము వోయెదు పల్కుఁ బల్కినన్
నగచరు లెల్ల రాముఁ గని నమత మ్రొక్కఁగఁ దోలి భార్యఁ దా
నగరము చేరఁ బంచి భువి నాథుని మీఁదికి రావణుండు గో
మగటిమి నెల్ల సైన్యముల మార్కొనఁ బంచెను శ్రీరమాధవా. 89

ఉ. రాముఁడు వానరావళిని రాక్షససైన్యముఁ దాకఁ బంపినం
దామస మొప్ప వందఱినిఁ దాకుచు జంపిన రావణుండు తా
భూమి వడంక దర్పమున భూపిభు మార్కొన రోషచిత్తుఁడై
భీమమహాత్ముఁ డంతఁ దగు తేజ మెలర్పఁగ శ్రీరమాధవా. 90

నంతిఃపురికేగి చెప్పినఁ గాంతలెల్లఁ
జెలఁగ సంప్రీతితోడుత శ్రీరమేశ. 94

సీ. స్త్రీలెల్ల వేగంబ శ్రీరాము దేవిని
జలకంబులాడించి చనువుమెరయఁ
బట్టుపుట్టంబులఁ గట్టఁగాఁ జేసియు
నందలంబున నిల్పి యంచితముగఁ
గొనిరాగ భర్తకుఁ గోరికఁ బ్రణమిల్ల
భార్యను గాంచియు భవ్యముగను
నిన్ను నేనొల్లను నీయిచ్చఁ జనుమన
సాదఁ జొచ్చెనప్పుడు సురలు మెచ్చఁ
పద్మోద్భవుండప్డు ప్రత్యక్షమై నిల్చి
దోసంబు లేదని ధ్రువముఁ జేయ

గీ. వగ్ని దేవుండు సీతం దా నాదరమున
రాఘవునకొసంగ దశరథ రాజు వచ్చి
వీరి ముచ్చట దీవించి వేడ్కం జనియె
మఱియు గపులెల్ల బ్రదుకంగ మంజులగతి
శ్రేయమొసంగిరి దేవతల్ శ్రీరమేశ. 95

చ. అరయంగ నవ్విభీషణుండు నర్కజుండాదిగ వానరోత్తము
మురియ చలక్ష్మణుండుదగు ముగ్ధసతీమణి సీతతోడ నే
యరమర లేక పుష్పకము నాదరణంబున నెక్కిపోయెనా
నరవరుం డెల్ల చిత్రముల నారికిం జూపుచు శ్రీరమాధవా. 96

గీ. ఇట్లు వేవేగం జనిచని యొలమిమిగుల
నమలమతి భరద్వాజుని యాశ్రమంబు
వలనికిం జేరి మ్రొక్కుచు భరతుకడకుం
జెలంగి పావనిం బంచెను శ్రీరమేశ. 97

ముఁడప్పుడుసుగుణాభి రాముఁడగుచుఁ
దశులనుతించి దీవింప శ్రీరమేశ. 101

ఉ. గారవమొప్ప వానరుల కామశలంధుఁగఁజేసి వేడ్కతో
రసి యవ్విభీషణుని నాదరణంబునఁ దన్పి వేగమే
రలువీటికేఁగ దగఁ బంచియు రాముఁడు సీతఁగూడి తా
నులు భక్తిఁగొల్వ నిలఁ బల్మిని నేలెను శ్రీరమాధవా. 102

సీ. న్నాశ్రమంబులు వర్ణిల్ల వయసతో
నెలమూఁడువాఁలు నాలుఁగురియ
తిబాధలులేక నింపారెఁ జెల్ల
దనుఘనసంపత్తి దనిసిరప్పుడు

దుష్టులుఁ గ్రూరులు దరిద్రాత్ములును మఱి
కలికంబునకైనఁ గానరారు
భక్తిరసాన్వితుల్ భావజ రూపులు
పురుషులు కాంతలు పుణ్యమతులు

గీ. సర్వసమతయె యేవేళఁ జాటుచుండు
ఈర్ష్యయనునది మదిలోన నెప్పుడు లేక
రామచంద్రుండు పాలించు రాజ్యమందు 103
మారజనక శుభప్రద శ్రీరమేశ.

గీ అశ్వమేధాది యాగంబులమరఁ జేసి
లీలఁబదకొండు వేలేడు లేలెభూమి

శ్రీరాము కరుణనై చెప్పఁగాగల్గితి
రామునిచరితంబు రమ్యముగను

గీ. కానతీకృతి నల్లెడ ఖ్యాతివందఁ
జేయఁ బ్రార్థింతు విన్నపు చెలఁగి మదిని
భవ్యగుణసాంద్ర పావన భక్తవరద
క్షీరసాగర శయనాఢ్య శ్రీరమేశ. 108

సంపూర్ణము.

RAMMOHAN PRESS,
ELLORE.

ప్రకటన.

1. సంక్షేపరామాయణము. ... 0—2—0
2. విజ్ఞానతారావళి. ... 0—1—0

ఈయీరెండుపుస్తకములు, గ్రంధకర్తగారికి, పవరుపేట, ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా అనిగాని, మేనేజరు కవినాథవిలాసము, ఏలూరు కృష్ణాజిల్లాఅనిగాని, కావలసినవారు వ్రాసినచోఁ బంపఁబడును.

103773